

Toetsingskader Opleidingsapothek Openbare Farmacie

Lijst van eisen voor (plaatsvervangend) opleiders en opleidingsapotheken

Versie december 2022

Inleiding

Medio 2011 heeft het project proefvisitaties plaatsgevonden. Middels een pilot zijn openbare apotheken gevisiteerd en getoetst op het opleidingsklimaat. Op basis van deze pilot zijn eisen geformuleerd waaraan apotheken moeten voldoen om de opleiding openbare farmacie te mogen verzorgen. Op basis van deze eisen, die zijn aangevuld met eisen afkomstig uit het Landelijk Opleidingsplan Vervolgopleiding Openbare Farmacie (2021) en het Besluit Opleidingseisen Openbare Farmacie (2021) is een Toetsingskader Opleidingsapothek Openbare Farmacie vastgesteld (2022). Tegelijk met het Landelijk Opleidingsplan heeft de SRC-OF ook een vernieuwd Competentieprofiel voor de Opleider en een vernieuwd Beroepscompetentieprofiel voor de Openbaar Apotheker vastgesteld.

Documenten

Aan de lijst van eisen voor de erkenning van opleider en opleidingsapothek ligt de volgende regelgeving en documenten ten grondslag:

1. Regeling Specialismen Farmacie (2014)
2. Reglement van Orde SRC (2018)
3. Besluit Opleidingseisen Openbare Farmacie (2021)
4. Landelijk Opleidingsplan Vervolgopleiding Openbare Farmacie (2021)
5. Beroepscompetentieprofiel Openbaar Apotheker (2021)
6. Competentieprofiel Opleider (2021)

Afkortingen/definitie

Aios	Apotheker in opleiding tot specialist
CanMEDS	Canadian Medical Education Directions for Specialists
ELO	Elektronische leeromgeving
FTO	Farmacotherapeutisch Overleg
KBA	Kenmerkende beroepsactiviteit
MDO	Multidisciplinair overleg
POP	Persoonlijk ontwikkelplan
SRC-OF	Specialisten Registratie Commissie Openbare Farmacie

A. Eisen met betrekking tot de opleider en plaatsvervangend opleider

A.1. Voorwaarden voor erkenning van de (plaatsvervangend) opleider

1. De opleider is ten minste drie jaar geregistreerd en werkzaam als openbaar apotheker.

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren bewijs van inschrijving SRC bij aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie

2. De opleider werkt ten minste zes maanden in de als opleidingsapothek erkende apotheek op het moment dat de aios start met de opleiding.

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren schriftelijk bewijs (bijvoorbeeld arbeidsovereenkomst)

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie bewijs

3. De opleider heeft voldoende tijd om de aios te begeleiden. Richtlijn is daarbij dat de opleider maximaal twee aios in de als opleidingsapothek erkende apotheek opleidt. De opleider is ten minste gemiddeld 24 uur per week tegelijkertijd met de aios werkzaam in de opleidingsapothek.

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren schriftelijk bewijs (bijvoorbeeld arbeidsovereenkomst waaruit blijkt hoeveel uur de opleider werkzaam is in de apotheek)

Aios: aanleveren arbeidsovereenkomst

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie

4. De opleider heeft geen conflicterende belangen (zoals familie- of relationele band, opleider heeft geen dienstverband bij de aios/eigenaar) met de aios.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vraag in het aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van antwoord

5. De opleider heeft de scholing voor opleiders met succes gevolgd en afgerond, waardoor hij ¹ voldoet (en blijft voldoen) aan het door de SRC-OF vastgelegde Competentieprofiel Opleider (2021), waarin didactische, persoonsgebonden en kennis of vakinhoudelijke competenties van de opleider zijn uitgewerkt (zie bijlage A).

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren van bewijs van gevolgde opleiding bij het aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie (ook op datum)

¹ Overal in deze tekst waar hij staat, is ook zij bedoeld.

6. De opleider oefent zijn functie uit overeenkomstig de functiebeschrijving van het betreffende specialisme.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vraag in het aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van antwoord

7. De opleider onderhoudt goede samenwerkingsrelaties met anderen werkzaam binnen de gezondheidszorg.

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren van bewijs van deelname aan FTO gesprekken

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie

8. De opleider draagt zorg voor een veilig opleidingsklimaat.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vragen over de organisatie, sfeer en begeleiding drie maanden na de start van de opleiding van de aios in het inbeddingsprotocol

Aios: aanleveren van documenten (verslagen van gesprekken en POP) en het beantwoorden van vragen over de organisatie sfeer en begeleiding drie maanden na de start van de opleiding

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie en antwoorden in ingevulde vragenlijsten en ingevulde vragenlijsten

9. De opleider borgt de continuïteit van de patiëntenzorg door een goede bereikbaarheid tijdens de gebruikelijke werktijd en diensten voor de aios.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vraag in het aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van antwoord Gesprek² met opleider over bezetting tijdens visitatie

10. Ten behoeve van de opleiding werkt de opleider samen met de organisatie die verantwoordelijk is voor het centraal onderwijs.

Wijze van toetsing

Opleider: deelname aan verplichte onderdelen van de opleiding voor de opleider en deelname aan intervisie voor opleiders

Visitatiecommissie: navragen tijdens visitatie

² Overall waar vermeld staat dat de visitatiecommissie in gesprek gaat of een werkplekcontrole uitvoert, betreft het een fysieke visitatie.

11. De opleider die als plaatsvervangend opleider optreedt, is werkzaam in een openbare apotheek binnen een zodanige afstand van de apotheek van de opleider dat de kwaliteit van de opleiding kan worden gewaarborgd.

Wijze van toetsing

Opleider en plaatsvervangend opleider: aanleveren van plaats waar werkzaamheden als openbaar apotheker worden uitgevoerd

Visitatiecommissie: controle van antwoorden, gesprek met opleider over de overname van de rol van opleider door de plaatsvervangend opleider bij uitval en de betrokkenheid van de plaatsvervangend opleider bij de opleiding van de aios

A.2 Verplichtingen van de opleider aan de aios

1. De opleider geeft voldoende tijd aan de begeleiding van de aios en neemt het daarmee samenhangende werk (zoals beschreven in het Landelijk Opleidingsplan) op zich.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vragen in het inbeddingsprotocol, zelfrapportage opleider over wijze van begeleiding, frequentie van gesprekken

Aios: beantwoorden van vragen in het inbeddingsprotocol, rapportage door de aios

Visitatiecommissie: controle van antwoord, gesprek met de opleider over de wijze van begeleiden (werkzaamheden, verantwoordelijkheden, locatie), gesprek met de aios over de wijze van begeleiden (werkzaamheden, verantwoordelijkheden, locatie)

2. De opleider draagt er zorg voor dat de aios zich in voldoende mate ontwikkelt/kan ontwikkelen wat betreft het Beroepscompetentieprofiel Openbaar Apotheker.

Wijze van toetsing

Opleider: zelfrapportage opleider resultaten van 360 graden feedback

Aios: rapportage door aios, verslagen van voortgangsgesprekken, POP

Visitatiecommissie: gesprek met opleider over wijze van begeleiden, gesprek met aios over wijze van begeleiden

3. De opleider draagt er zorg voor dat de aios zijn verplichtingen (zoals beschreven in het Landelijk Opleidingsplan) kan nakomen.

Wijze van toetsing

Opleider: zelfrapportage opleider resultaten van 360 graden feedback

Aios: rapportage door aios, verslagen van voortgangsgesprekken, toetsen, POP

Visitatiecommissie: gesprek met opleider over wijze van begeleiden, gesprek met aios over wijze van begeleiden

4. De opleider beoordeelt de aios overeenkomstig hetgeen is bepaald in het Landelijk Opleidingsplan, zoals bedoeld in artikel B.4. en B.5 van het Besluit Opleidingseisen Openbare Farmacie.

Wijze van toetsing

Opleider: geven van feedback op basis van ad hoc observatie, gestructureerde observatie, op KBA's resultaten van 360 graden feedback

Aios: rapportage door aios, verslagen van voortgangsgesprekken, feedbackverslagen, POP

Visitatiecommissie: gesprek met opleider over wijze van begeleiden, gesprek met aios over wijze van begeleiden

5. De opleider geeft de aios uitsluitend die opdrachten waarvan hij redelijkerwijs kan aannemen dat de aios over de vakbekwaamheid beschikt die is vereist voor het behoorlijk uitvoeren van die opdracht. Met het oog hierop observeert de opleider de aios regelmatig tijdens diens praktijktoefening.

Wijze van toetsing

Opleider: zelfrapportage opleider resultaten van 360 graden feedback

Aios: rapportage door aios, verslagen van voortgangsgesprekken, feedbackverslagen, POP

Visitatiecommissie: gesprek met opleider over wijze van begeleiden, gesprek met aios over wijze van begeleiden

B. EISEN MET BETREKKING TOT DE OPLEIDINGSAPOTHEEK

B.1. Voorwaarden voor erkenning van de opleidingsapothek

1. De apotheek is HKZ gecertificeerd.

Wijze van toetsing

Opleider: aanleveren geldig HKZ-certificaat bij aanmeldingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie

2. De opleidingsapothek verleent aantoonbaar verantwoorde farmaceutische zorg. Het betreft hier verantwoorde farmaceutische zorg conform de Professionele Standaard.

Wijze van toetsing:

Visitatiecommissie: gesprek met opleider

3. In de opleidingsapothek is een erkende opleider werkzaam die verantwoordelijk is voor de opleiding.

Wijze van toetsing

Opleider: bewijs van gevolgde opleiding tot opleider (< 5 jaar)

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie

4. Er is sprake van een goed opleidingsklimaat.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden van vragen over begeleiding, organisatie en sfeer drie maanden na de start van de opleiding van de aios in het inbeddingsprotocol

Aios: beantwoorden van vragen over begeleiding, organisatie en sfeer drie maanden na de start van de opleiding in het inbeddingsprotocol

Visitatiecommissie: controle van aangeleverde documentatie en antwoorden in ingevulde vragenlijsten, gesprek met opleider, gesprek met aios, gesprek met lid apotheekteam

5. Alle onderdelen van het Landelijk Opleidingsplan kunnen worden uitgevoerd in de opleidingsapotheek.

Wijze van Toetsing

Opleider: De bedrijfsvoeringsinformatie die m.b.v. een SFK-rapport wordt verzameld over:

a) Het aantal prescriptieregels, exclusief AWBZ/WLZ van de afgelopen 12 maanden:

* Eerste uitgifte, vervolgitgifte, weekuitgifte

* Hulpmiddelen (verbandmiddelen, katheters, bloedglucose, incontinentie)

* TOP-40, ATC-4 (eerste uitgifte, vervolgitgifte, weekuitgifte)

b) Aantal medicatiebeoordelingsgesprekken van de afgelopen 12 maanden.

De openbaar apotheker initieert en onderhoudt periodiek farmaceutisch overleg (FTO) met de huisartsen.

De openbaar apotheker participeert actief binnen regionale mono- en multidisciplinaire overlegstructuren (o.a. MDO-gesprekken).

De openbaar apotheker is in staat om farmaceutische zorg voor specifieke patiëntengroepen in te richten (o.a. GDV)

Aios: Inzage in ELO (uitgevoerde KBA's)

Visitatoren: Beoordelen van bedrijfsvoeringsinformatie, nagaan of er periodiek farmaceutisch overleg plaatsvindt en of alle KBA's (kunnen) worden uitgevoerd

6. Er is voldoende instrumentarium aanwezig in de opleidingsapotheek. De opleidingsapotheek is zodanig ingericht dat een goede opleiding gewaarborgd kan worden.

Wijze van toetsing

Opleider: beantwoorden vragen uit het aanmeldingsprotocol over werkplek

Visitatiecommissie: controle van antwoorden, controle van de werkplek van de aios en de toegang tot professionele naslagwerken, bronnen en wetenschappelijke literatuur

BIJLAGE A: COMPETENTIEPROFIEL VAN DE OPLEIDER

Inleiding

Binnen de openbare farmacie staat het leren in de openbare apotheek en reflectie daarop centraal. De opleider beschikt over didactische vaardigheden en is verantwoordelijk voor het opleiden in de opleidingspraktijk. Dit komt op de volgende twee manieren tot uiting:

1. Faciliteren van het leren door randvoorwaarden te creëren, zoals middelen, structuur, tijd, en een leerklimaat waarin medewerkers elkaar stimuleren, er ruimte is om fouten te maken en respect de boventoon voert.
2. Begeleiden en superviseren van de apotheker in opleiding tot specialist (aios) in het leerproces middels duidelijke en regelmatige feedback en beoordelingen.

In dit competentieprofiel is sprake van de rol van de opleider ten opzichte van de aios, zoals bedoeld binnen de vervolgopleiding openbare farmacie (VOF), conform het vigerende Landelijk Opleidingsplan. De rol van de opleider komt eveneens tot uiting in de begeleiding van coschappen binnen de universitaire (master)opleidingen farmacie en opleidingstrajecten voor apothekersassistenten, farmaceutisch consultants en andere apotheekmedewerkers.

Functie competentieprofiel

Het competentieprofiel heeft meerdere functies:

- Voorwaardelijk aan de begeleiding van de aios
- Leidraad voor de opleiding en ontwikkeling van de opleiders
- Maat voor het toetsen van de opleiders

Rollen van de opleider

1. Openbaar apotheker

De opleider is een bekwaam zorgprofessional, zoals omschreven in de rollen binnen het Beroepscompetentieprofiel Openbaar Apotheker (BCP) en is als zodanig een rolmodel voor de aios. De opleider draagt verantwoordelijkheid voor de farmaceutische zorgverlening en dus voor de patiëntveiligheid binnen de opleidingsapotheek.

Competenties

De opleider...

- 1.1. maakt bewust gebruik van de eigen voorbeeldfunctie richting aios en andere medewerkers.
- 1.2. expliciteert en motiveert het eigen handelen als openbaar apotheker en daagt de aios uit tot feedback hierop.
- 1.3. delegeert waar mogelijk taken en verantwoordelijkheden aan de aios.

2. Coach

De opleider geeft constructieve feedback op de prestaties van de aios ten aanzien van de uitvoer van concrete opleidingsactiviteiten. De opleider begeleidt de aios in de groei en ontwikkeling als openbaar apotheker en helpt de aios om barrières in de persoonlijke ontwikkeling te slechten.

Competenties

De opleider...

- 2.1. heeft een goede band met de individuele aios.
- 2.2. ziet toe op de aansluiting van opdrachten bij de leervragen van de aios.
- 2.3. observeert en geeft constructieve feedback op de werkzaamheden, leeractiviteiten, competentie- en visieontwikkeling.
- 2.4. begeleidt de aios naar zelfsturing in het realiseren van de eigen competentie-ontwikkeling.
- 2.5. is goed toegankelijk en bereikbaar voor aios bij vragen en problemen.
- 2.6. past de voor de situatie geschikte gespreks- en feedbacktechnieken effectief toe in afstemming op de eigenheid van de aios in culturele, sociale en ethische zin.

3. Leider

De opleider draagt zorg voor een omgeving (leerklimaat) waarbinnen de aios passende autonomie, verbondenheid en uitdaging krijgt om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. De opleider geeft leiding aan de ontwikkeling en implementatie van het opleidingsbeleid van de apotheek. Dat impliceert onder meer dat de opleider te allen tijde zorgdraagt voor een bereikbare collega in het geval van eigen afwezigheid.

Competenties

De opleider...

- 3.1. draagt zorg voor een omgeving waarin medewerkers ondersteunend, reflectief en respectvol zijn naar de aios en naar elkaar.
- 3.2. organiseert personeelsinzet, middelen en informatiestromen zodanig dat er effectief, efficiënt en veilig ontwikkeld en gewerkt kan worden.
- 3.3. zorgt voor voldoende begeleiding van de aios en een heldere onderlinge taakverdeling en afstemming met andere opleider(s) en medewerkers.
- 3.4. stimuleert de aios om taken en verantwoordelijkheden periodiek af te stemmen, passend bij de ontwikkeling van de aios.
- 3.5. handelt conform de geldende eisen van het opleidingsinstituut en de regelgeving van de SRC-OF.

4. Professional

De opleider beschouwt het opleiderschap als een wezenlijk aspect van de eigen professie en blijft zich daarin ontwikkelen. De opleider is reflectief en kan omgaan met kritiek op eigen functioneren.

Competenties

De opleider...

- 4.1. werkt systematisch aan verbetering van het eigen functioneren als opleider.
- 4.2. handelt conform geldende ethische gedrags- en omgangsregels.
- 4.3. reflecteert op het eigen handelen als opleider.

BIJLAGE B: COMPETENTIEPROFIEL VOOR DE OPLEIDINGSAPOTHEEK

Het competentieprofiel voor de opleidingsapothek wordt opgesteld door het Charlotte Jacobs Instituut. Na toetsing door de SRC-OF zal het competentieprofiel worden toegevoegd aan het toetsingskader.